

Ozorowski, Mieczysław

Zjednoczenie kapłana z Chrystusem

Studia Teologiczne 28, 81-88

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. MIECZYŚLAW OZOROWSKI

ZJEDNOCZENIE KAPŁANA Z CHRYSYTEM

Treść: Wstęp; 1. Działanie *in persona Christi*; 2. Misja kapłaństwa służebnego; 3. Powołanie do świętości i jedności z Chrystusem; Zakończenie.

Wstęp

Wielkość i godność powołania kapłańskiego płynie z jego zjednoczenia z Chrystusem, z jego działania *in persona Christi*. To zjednoczenie stanowi o jego godności i tożsamości a objawia się najpełniej podczas sprawowania Eucharystii. To zjednoczenie posiada podwójny charakter: sakramentalny i duchowy. Oba wymiary powinny iść ze sobą w parze. Mocą sakramentu święceń kapłan jest wybrany i konsekrowany przez Chrystusa w Jego ofiarnej miłości, aby stał się szafarzem świętych tajemnic. Z drugiej strony kapłan powinien w swoim sercu, duszy i sumieniu odwzajemnić się podobną miłością do swego Pana, jaką On jego pierwszy ukochał. „Bóg dopuszcza człowieka do zażyłej miłości z Sobą. Mocą tej miłości człowiek jest zjednoczony z Bogiem, a Bóg jest jakby do jego dyspozycji. Jeśli człowiek kocha Boga ponad wszystko i całą swą istotą jest związany z Bogiem, Bóg nie pozostaje dłużny. Nie ma takiej rzeczy, jakiej nie uczyniłby dla człowieka, który Go tak kocha. A może czynić wszystko. Gotów nawet spełniać zachcianki miłującego Go. U Niego jeszcze bardziej niż u człowieka miłością wszystko można wyjednać i wyprosić¹. Kapłan powinien starać się tak silnie zjednoczyć się z Chrystusem, aby stworzyć z nim jedno serce i jedno ciało. Takie zjednoczenie pozwala Duchowi Świętemu swobodnie w nim działać, a kapłan w swej posłudze staje się odważnym i autentycznym świadkiem miłości.

1. Działanie *in persona Christi*

Wszyscy wierni otrzymują poprzez sakrament chrztu udział w kapłaństwie Chrystusa. Sakrament święceń daje kapłanowi nie tylko udział w kapłaństwie, ale pozwala działać *in persona Christi*, uobecniając Zmartwychwstałego Pana

¹ D. Wider, *Do pełni miłości*, Kraków 1985, s. 104.

w swoim posługiwaniu. Kapłan uosabia w łonie ludu Bożego Urząd samego Chrystusa, jako Głowy i Pasterza Kościoła (PDV 13-15). To działanie *in persona Christi* posiada charakter służebny. Tak jak Chrystus przychodzi na świat, by służyć i oddać swoje życie na ofiarę, podobnie i kapłan, będący Jego przyjaciele, powinien oddać swoje życie na służbę Bogu i ludziom. Bóg daje się człowiekowi, kapłanowi, aby ten dawał Go ludziom, ale przede wszystkim by sam wziął Go do swojego życia. Prezbiter powinien więc zrezygnować z samego siebie i oddać się Chrystusowi na wyłączną własność².

To wielka miłość Chrystusa pozwala kapłanom na szczególne z Nim zjednoczenie i działanie w Jego imieniu. „Kapłani poprzez upodobnienie do Chrystusa mają działać i cierpieć *in persona Christi*. Jednocześnie życie ofiarne jest drogą do otrzymania mocy ukrzyżowanego i zmartwychwstałego Chrystusa. Ponadto jak krzyż dla Chrystusa nie był ostatecznością, ale drogą ku zmartwychwstaniu, tak też jest krzyż dla kapłana drogą do uzyskania mocy zmartwychwstałego Chrystusa”³. Ostatecznym źródłem tożsamości kapłańskiej jest miłość Boga Ojca, a życie i posługa kapłana są kontynuacją życia i działalności Chrystusa w Duchu Świętym wykonywanej⁴ (PDV 18). Wielka tajemnica wiary i miłości kapłańskiego serca dotyka w swej czystości Tajemnicy samego Boga. „Jesteśmy przez święcenia sługami, którzy działają *in persona Christi, in virtute Spiritus Sancti*, w pełni jako ludzie umocnieni tą łaską. Prawda ta wyraża bogactwo służby Kościołowi, która ma za wzór Chrystusa posłanego przez Ojca i spełnia swą misję mocą Ducha Świętego. Jedynie pamiętając o tej łasce nie powinna napawać nas drżeniem nasza słabość, ale umacniać nasze siły, nie lękajmy się trudności, jakie napotykamy, o czym wiecie z doświadczenia, w spełnianiu naszej posługi łaski i pojednania”⁵.

Tak jak sam Chrystus kapłan powinien niczego innego nie pragnąć, jak tylko wypełnienia woli Ojca. To pragnienie było głównym motywem działania Jezusa na ziemi. Podobnie jest z kapłanem, który powinien wzorować się na tym doskonałym modelu posłuszeństwa. Prezbiter, który działa *in persona Christi* stara się utożsamiać z absolutną dyspozycyjnością Jezusa wobec woli Boga Ojca⁶. Papież Benedykt XVI tak widzi to działanie kapłańskie: „Istotą tajemnicy kapłaństwa w Kościele jest to, że my, słabe istoty ludzkie, na mocy sakramenty możemy mówić *in persona Christi* czyniąc własnym Jego „Ja”. On

² L. M. CLARET DE LA TOUCHE, *Najświętsze Serce Jezusa a kapłaństwo*, Poznań 1958, s. 193.

³ J. WARZESZAK, *U podstaw gorliwości kapłańskiej*, Warszawa 1989, s. 72.

⁴ T. WILSKI, *Pneumatologiczny wymiar kapłana*, DP 20(1997), s. 51.

⁵ J. WARZESZAK, *U podstaw gorliwości kapłańskiej*, Warszawa 1989, s. 37.

⁶ Por. W. SŁOMKA, *Duchowość kapłańska*, Lublin 1996, s. 292.

chce sprawować swoje kapłaństwo za naszym pośrednictwem”⁷. Posługa sakramentalna wymaga od kapłana nieustannego zjednoczenia z Najwyższym Kapłanem, który uwalnia człowieka od zła i prowadzi do zjednoczenia z Ojcem.

Najpełniej dar działania *in persona Christi* ujawnia się podczas sprawowania Eucharystii, gdy kapłan wypowiada słowa „To jest Ciało moje, które za was będzie wydane (...); To jest kielich Krwi mojej, Nowego i Wiecznego Przymierza, która za was będzie wydana na odpuszczenie grzechów; To czyńcie na moją pamiątkę”. Miłość pasterska kapłana bierze swój początek w Eucharystii i w jej sparowaniu odnajduje swoje najwyższe spełnienie, dzięki czemu życie kapłana nabiera charakteru ofiarniczego (PDV 23). Kapłan reprezentuje i występuje w osobie Chrystusa nieustannie, a nie tylko przy ołtarzu lub w konfesjonale. W innym przypadku byłby tylko wykonawcą duchowych usług, wprawdzie skutecznych, ale nie zawsze przekonujących. Powinien on więc naśladować Chrystusa i z Niego czerpać siły do spalania się dla Niego⁸. Sobór Watykański II przypomina, że gdy prezbiter łączy się z czynnością Chrystusa Kapłana, siebie samego ofiarowuje Bogu, a gdy karmi się Ciałem Chrystusa, uczestniczy w Jego miłości (DK 13). Eucharystia jest gwarantem nieustannego wzrostu miłości w duszy kapłana (KK 42).

Prezbiterzy są w Kościele i dla wspólnoty kościelnej uobecnieniem, jakby sakramentalnym samego Pana, Głowy i Pasterza. To oni głoszą Jego słowo, to oni przekazują znaki przebaczenia i daru zbawienia w sakramentach chrztu, pokuty i Eucharystii. To oni dzielą Jego troskę pełną miłosierdzia aż do złożenia z siebie całkowitego daru ze swego życia za powierzoną im owczarnię. Celem życia i działania prezbiterów jest głoszenie światu Ewangelii i budowanie Kościoła w imieniu i w zastępstwie Chrystusa (*in persona Christi*), Głowy i Pasterza (PDV 15).

2. Misja kapłaństwa służebnego

Kapłan powinien mieć stale przed oczami swej duszy obraz Chrystusa, który posługuje całym sobą, przez całe swoje życie aż do ofiarnej śmierci na krzyżu. W ten sposób uczy się on służyć i odnajdować radość w posługiwaniu, które staje się wyrazem królowania⁹. Kapłan powinien być pasterzem ludu Bożego na wzór Dobrego Pasterza.

⁷ BENEDYKT XVI, *Myśli o kapłaństwie*, Kraków 2009, s. 37.

⁸ J.M. VERLINDE, *Duchowość kapłańska w nauczaniu Jana Pawła II*, Warszawa 2004, s. 95.

⁹ F. GRUDNIOK, *Kochać kapłaństwo*, Kraków 1984, s. 35.

Misja kapłańska musi być zakorzeniona w osobowej więzi z Chrystusem. Prezbiter musi być człowiekiem, który najpierw spotkał i poznał Chrystusa oraz nauczył się Go kochać. Z tajemnicy Chrystusa powinien uczyć się, jak w życiu nie szukać siebie samego i nie dążyć do własnego wywyższenia. W ten sposób uczy się prawdziwej wolności. Nie zabiega on o powodzenie swego dzieła ani nie polega na swoich siłach. Pracując dla Pana, Jemu pozostawia wyniki swej pracy i z pogodą ducha składa swe troski w Jego rękę. Ten, kto poznał Chrystusa, pragnie dzielić się z innymi radością odkupienia, jakiego dostąpił w Panu i nawet w trudnych chwilach karmi się miłością Chrystusa i z niej czyni treść swego życia.

Chrystus zaprasza swoich uczniów do naśladowania postawy służby: „Kto chciałby Mi służyć, niech idzie za Mną, a gdzie Ja jestem, tam będzie i Mój sługa. A jeśli ktoś mi służy, uczci go Mój Ojciec” (J 12,26). Służba ta polega niesieniu razem z Chrystusem Jego krzyża (Łk 9,23). Wchodzenie zaś w tajemnicę krzyża polega na obumieraniu starego człowieka oraz na całkowitym ofiarowaniu siebie na służbę Bogu i bliźniemu. Im bardziej człowiek potrafi umrzeć dla siebie, tym bardziej może żyć dla innych oraz tym bardziej oddaje się do dyspozycji Chrystusa (Ga 2,20). Służba kapłańska polega więc na wprowadzaniu w ludzką egzystencję wymiaru Odkupienia, poprzez umacnianie świadomości synostwa Bożego u ludzi ochrzczonych.

Służba kapłańska polega również na promocji wielkich wartości ludzkich w ich doczesnym wymiarze, ale zawsze w perspektywie wiecznego zbawienia. Kapłaństwo jest zawsze służbą Kościołowi. Kapłan jest sługą Kościoła – misterium ponieważ dokonuje kościelnych i sakramentalnych znaków obecności Chrystusa. Jest on sługą Kościoła – komunio, gdy wraz z biskupem i całym prezbiterium współtworzy jedność wspólnoty kościelnej. Jest on sługą Kościoła – misji, gdy wspólnota przez niego i dzięki niemu głosi Ewangelię i daje świadectwo (PDV 59). Dzięki kapłaństwu służebnemu Kościół uświadamia sobie, że nie powstał sam z siebie, ale jest dziełem łaski Chrystusa.

Służba drugiemu człowiekowi powinna przybierać postawę pokorną, która jest naśladowaniem samego Chrystusa. Powinna ona się wyzbyć pychy i chciwości oraz naśladować Pana Jezusa w jego pokorze, ubóstwie i wyniszczeniu. Wówczas w procesie ewangelizacji troska o ubogich i potrzebujących zajmie należyte miejsce¹⁰.

Kapłan jest przyjacielem Jezusa, ale i Jego sługą. Ta przyjaźń posiada charakter służebny. Prawdziwi przyjaciele posługują sobie wzajemnie.

¹⁰ J. W. NOWAK, *Kapłaństwo wielki dar*, Siedlce 1997, s. 95-96.

Przyjaźń nie polega na uczuciu, ale na wzajemnym obdarowaniu miłością a nawet współcierpieniem¹¹. Chrystus okazał nam przyjaźń aż do ofiarowania za nas swojego życia (J 15,13). Kapłan staje się więc świadkiem i sługą Miłości Chrystusowej. Od tej chwili prezbiter pragnie tego, co Chrystus: zbawienia grzeszników. To staje się motywem jego życia, pracy i cierpienia. Najwybitniejszym przykładem w tym względzie pozostaje św. Jan Maria Vianney. Jan Paweł II pisał, iż niewielu pasterzy posiada tak wielką świadomość swojej odpowiedzialności i tak wielkie pragnienie wyrwania powierzonych im dusz z niewoli grzechu czy ze stanu oziębłości. Święty Proboszcz z Ars modlił się następującymi słowami: „O Boże mój, pozwól mi nawrócić moją parafię: zgadzam się przyjąć wszystkie cierpienia, jakie zechcesz mi zesłać w ciągu całego mego życia”¹². Przyjaźń z Jezusem i służba Jemu polega umiłowaniu powierzonego kapłanowi ludu oraz na okazywaniu mu miłości Jezusowej. Nie można bowiem okazywać miłości do Chrystusa i Kościoła nie okazując czynnej i bezwarunkowej miłości do ludu chrześcijańskiego. Kapłan zjednoczony z Chrystusem powinien Go ukazywać w sposób przejrzysty powierzonej mu owczarni¹³.

„Chrystus przybrał postać Sługi i nie przyniosło to najmniejszej ujemy Jego Boskości. Co więcej: pozostał Sługą po dzień dzisiejszy, bo jakże inaczej patrzeć na Jego posługiwanie Eucharystyczne, na Jego trwanie dniem i nocą we wszystkich tabernakulach całego świata? Jezus czeka na każde zawołanie kapłana, na każde wezwanie wiernego, by służyć im całym sobą, swym Ciałem i Krwią, swym człowieczeństwem i swym Bóstwem, jednym słowem – całym dziełem swego odkupienia. Dlatego przyjaźń kapłana wobec Chrystusa i ludzi musi się wyrażać w ten sam sposób – gotowością służeńia w każdej chwili swego życia”¹⁴.

3. Powołanie do świętości i jedności z Chrystusem

Jan Paweł II w „*Pastores dabo vobis*” przypominał, że świętość kapłańska jest wezwaniem do szczególnej zażyłości z Bogiem oraz polega na naśladowaniu Chrystusa ubogiego, czystego i pokornego. Polega ona również na bezgranicznym umiłowaniu ludzi i oddaniem się dla ich prawdziwego dobra

¹¹ F. GRUDNIOK, *Nazwał nas przyjaciółmi*, Katowice 1991, s. 45-46.

¹² JAN PAWEŁ II, Przemówienie do kapłanów na Wielki Czwartek 1986 r. *Święty Jan Vianney – wzór dla wszystkich kapłanów*, Rzym 16 III 1986.

¹³ Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów, Watykan 1994, p. 30.

¹⁴ F. GRUDNIOK, *Nazwał nas przyjaciółmi*, Katowice 1991, s. 46-47.

umiłowaniu świętego Kościoła (PDV 33). Poprzez sam sakrament święceń kapłan jest upodobniony do Chrystusa Wiecznego Kapłana i jest z Nim zjednoczony mocą sakramentu. Jest to związek nadprzyrodzony, prawie organiczny, zachodzący pomiędzy Chrystusem Głową a wszystkimi kapłanami, którzy są członkami Jego Mistycznego Ciała – Kościoła¹⁵. To sakramentalne uświęcenie domaga się osobistego uświęcenia, które polega na żarliwej modlitwie, konsekwentnym życiu oraz miłości pasterskiej o zbawienie braci.

Wprowadzenie do Dekretu o posłudze i życiu kapłanów „Presbyterorum ordinis” zawiera następujące słowa: „Świętość kapłańska została, więc ujęta w dwojakim aspekcie: jako świętość obiektywna płynąca z konsekracji i jako świętość subiektywna, która polega na rozwijaniu przez nas łaski. Oba te aspekty uzupełniają się wzajemnie i w pewnym sensie warunkują: świętość życia bardziej otwiera na łaski stanu, te zaś, dając udział w świętości Chrystusa Kapłana i pogłębiając szczególny związek z jego posłannictwem zbawczym, uwrażliwiają osobiście prezbiterów na natchnienia Ducha Chrystusowego i Jego moce. Autentyczna świętość chrześcijańska czyni, więc kapłana coraz lepszym i godniejszym narzędziem Zbawiciela w kapłańskiej służbie Ludowi Bożemu”¹⁶.

Obowiązkiem kapłana jest pogłębiać swoją przyjaźń z Chrystusem. Powinien on o Nim rozmyślać, mówić o Nim, modlić się do Niego. Cokolwiek kapłan robi, zawsze jest widzialnym znakiem żywego Jezusa. Nie może się on ukryć w tłumie i wmieszać w ludzką masę. Nie może ukrywać swojej kapłańskiej tożsamości. Kapłan jest napełniony światłem Chrystusowym niegasnącym i nieprzemijającym¹⁷. To zjednoczenie z Chrystusem wynika z wybrania kapłana do szczególnej posługi w Kościele. Kapłan miłujący Chrystusa jest zdolny do autentycznego umiłowania i służenia Kościołowi, który jest Ciałem i Oblubienicą Chrystusa (PDV 23). Samo kapłaństwo urzędowe nie oznacza wyższego stopnia świętości, ale prezbiterzy poprzez święcenia otrzymali od Chrystusa szczególny dar, aby pomagać ludowi Bożemu w wiernym i pełnym urzeczywistnieniu ich powszechnego kapłaństwa (PDV 17).

Jedność z Chrystusem wyraża się poprzez jedność ze swoim Biskupem oraz z całym prezbiterium (PDV 17). Kapłan powinien też być zdolny do dawania świadectwa oblubieńczej miłości Chrystusa wobec powierzonego mu ludu Bożego (PDV 22). Zacieśnienie więzów z wszystkimi ludź-

¹⁵ JAN PAWEŁ II, List do kapłanów na Wielki Czwartek, Watykan 1987, p. 11.

¹⁶ Sobór Watykański II, Wprowadzenie do Dekretu o posłudze i życiu kapłanów, Poznań 2002, s. 482.

¹⁷ F. GRUDNIOK, *Nazwał nas przyjaciółmi*, Katowice 1991, s. 124.

mi kapłan realizuje służbę, wspólne poszukiwanie prawdy oraz szerzenie sprawiedliwości i pokoju. Zjednoczenie z Chrystusem nie jest zwykłym połączeniem, lecz jednością tak głęboką, że nie da się jej przedstawić w prosty sposób. W tym zjednoczeniu kapłan nie jest w stanie nic dodać od siebie do nieskończonej doskonałości Boga. Kapłan bowiem, dzięki łasce Bożej, sam staje się żywą i świętą ofiarą oraz sam siebie wydaje na duchową ofiarę, której domaga się Chrystus¹⁸. Duch ofiarny powinien charakteryzować każdego duchownego. Można to osiągnąć przez trud ascezy, która służy ucłowieczeniu i przeobstwieceniu człowieka. Asceza ta powinna być rozumiana, jako trening duchowo-moralno-religijny, który ma na celu przezwyciężenie nieładu i rozdarcia w życiu kapłana¹⁹. Prezbiter powinien wzbudzać ducha ofiary, który jest „ciężarem Krzyża” i który objawia się zwłaszcza w umartwieniu. Ofiarniczy charakter miłości objawia się przede wszystkim, jako dar z siebie. Najpełniejszy wzór tej miłości pozostawił nam Chrystus, Najwyższy Kapłan, który złożył samego siebie, jako ofiarę Ojcu na przebłaganie za grzechy ludzi.

Oblubieńczy i pasterski wymiar życia prezbitera powinien przyczyniać się do tego, by prowadził on swoją wspólnotę, służąc z poświęceniem wszystkim powierzonym mu osobom, oświecając je światłem prawdy objawionej, strzegąc autorytatywnie ewangelicznej autentyczności życia chrześcijańskiego, naprawiając błędy, przebacząc, lecząc rany, pocieszając w strapieniach i umacniając wspólnotę braterską. Kapłan poświęca swoje życie dla wspólnoty, tak jak pasterz dba o swoje owce, żyje dla niej, modli się dla niej, poświęca się dla niej, gotowy jest oddać dla niej swoje życie²⁰. Prezbiter uświęca się szczególnie poprzez sprawowane misteria. W tych świętych czynnościach znajduje się fundamentalne źródło, z którego czerpie on w realizacji powołania do świętości, które zostało w nim zaszczerpione już przez sakrament chrztu świętego (KK 41).

Taka pasterska i oblubieńcza postawa jest wymagająca i możliwa do utrzymania wówczas, gdy kapłan jest mężem modlitwy i miłośnikiem Eucharystii. Modlitwa pozwala prezbiterowi zachować dogłębną tożsamość i autentyczność swego powołania. Autentyczna modlitwa polega przede wszystkim na prawdziwym, osobowym spotkaniu z Jezusem i ufnej rozmowie z Ojcem w głębokim doświadczeniu Ducha (PDV 72). Dzięki modli-

¹⁸ P. ŚLIWA, *Kapłan – pasterz*, Warszawa 1984, s. 117.

¹⁹ W. SŁOMKA, *Duchowość kapłańska*, Lublin 1996, s. 251.

²⁰ Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*, Watykan 1994, p. 55.

twie kapłan ogarnia swoją opieką i powierza Bogu wszystkie powierzone mu osoby, za które jest odpowiedzialny wobec wieczności²¹. Sama autentyczna i pełna Bożej miłości modlitwa jest daniem świadectwa miłości. Modlitwa pogłębia świadomość bycia sługą Chrystusa i jest czytelnym znakiem Chrystusa i Jego Ewangelii. Modlitwa kapłana pozwala mu na doskonalszy udział w zbawczym posłannictwie Chrystusa i Jego Paschalnym Misterium.

Zakończenie

Udział w posłannictwie Chrystusa wymaga postawy oblubieńczej, która polega na gotowości pójścia za Nim i podjęciu dla Niego każdego ryzyka. Dzięki swemu osobistemu zjednoczeniu z Chrystusem i dochowaniu Mu oblubieńczej wierności prezbiterzy stają się obrazem Kościoła, który tak jak Maryja słucha, modli się i miłuje. Im żarliwsza jest modlitwa miłości, tym skuteczniejsza jest kapłańska posługa oraz otwartość i wrażliwość na innych. Bez osobistej więzi z Chrystusem słabnie również zapal pasterski i ewangelizacyjny. Kapłańskie zjednoczenie z Chrystusem w dużej części polega na służebnym charakterze jego powołania na wzór Chrystusa Sługi i Dobrego Pasterza. Osobiste zjednoczenie z Chrystusem jest także swego rodzaju warunkiem owocnego i autentycznego działania *in persona Christi*. Świętość kapłana, co prawda, nie jest warunkiem skuteczności działania sakramentalnego, ale jest wymogiem skutecznego świadectwa.

UNION DU PRÊTRE AVEC LE CHRIST

RÉSUMÉ

L'union avec le Christ est une condition indispensable pour continuer l'activité sacerdotale. Cette union avec le Christ se révèle comme un service pastoral à l'image du Maître qui est un Bon Pasteur et le Serviteur. Cette Union est aussi une condition d'action authentique *in persona Christi*. La sainteté personnelle du prêtre n'est pas une condition d'efficacité d'action sacramentel mais elle est nécessaire pour donner un témoignage convaincant. Cette union avec le Christ est impossible sans prière qui est comprise comme une vraie rencontre avec le Christ.

²¹ T. BORUTKA, *Refleksja nad kapłaństwem w świetle nauczania Kościoła*, Kraków 2009, s. 70.